

ПІВДЕННОУКРАЇНСЬКІ НАУКОВІ СТУДІЇ

ЗБІРНИК МАТЕРІАЛІВ

**VIII Всеукраїнська
конференція здобувачів вищої освіти і молодих
учених**

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

ДЕРЖАВНИЙ ЗАКЛАД
«ПІВДЕННОУКРАЇНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ
ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ К. Д. УШИНСЬКОГО»

*Кафедра філософських і соціологічних студій та
соціокультурних практик*

Співорганізатори:

Південно-Українське відділення
Соціологічної асоціації України
Національний університет «Одеська політехніка»
Національний університет «Чернігівська політехніка»
Національний технічний університет
«Дніпровська політехніка»
Міжнародний університет

ЗБІРНИК МАТЕРІАЛІВ

**VIII Всеукраїнська конференція здобувачів
вищої освіти і молодих учених
«ПІВДЕННОУКРАЇНСЬКІ
НАУКОВІ СТУДІЇ»
(17-19 листопада 2025 року)**

Одеса, 2025

УДК 001.895:005.8(082)
ББК 60я431

*Рекомендовано до друку Вченою радою Університету Ушинського
протокол № 7 від 09 грудня 2025 року*

Південноукраїнські наукові студії: збірник матеріалів VIII Всеукраїнської конференції здобувачів вищої освіти і молодих учених (Одеса, 17–19 листопада 2025 р.) / ДЗ «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського», кафедра філософських і соціологічних студій та соціокультурних практик; Південно-Українське відділення Соціологічної асоціації України, Нац. ун-т «Одеська політехніка», Нац. ун-т «Чернігівська політехніка», НТУ «Дніпровська політехніка», Міжнародний університет; відп. ред. та укладач: Петінова О. Б. Одеса: ПНПУ імені К. Д. Ушинського, 2025. 336 с.

Рецензенти:

кандидатка філософських наук, доцентка, доцентка кафедри філософії, історії та політології
Національного університету «Одеська політехніка» *Наталія РИБКА*

кандидатка політичних наук, доцентка, доцентка кафедри мистецтвознавства та загальногуманітарних дисциплін Міжнародного університету *Юлія МЕЛЬНИК*

У Збірнику матеріалів VIII Всеукраїнської конференції здобувачів вищої освіти і молодих учених «Південноукраїнські наукові студії» представлено напрацювання учасників із різних регіонів України, об'єднаних спільною метою – осмислення сучасних наукових викликів та пошук інноваційних рішень у міждисциплінарному просторі. Конференція організована Державним закладом «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського» за участю кафедри філософських і соціологічних студій та соціокультурних практик, у співпраці з Південно-Українським відділенням Соціологічної асоціації України та провідними університетами країни – ЗВО-партнерами.

Матеріали збірника охоплюють широке коло тем, що відповідають актуальним потребам сучасного суспільства й науки. Серед них: трансформації українського соціуму, культурні та історичні процеси в контексті суспільно-політичних змін, філологічні студії в умовах цифровізації, розвиток креативних індустрій, філософія бізнесу та етичні виміри інновацій, екологічна філософія й концепції сталого розвитку, сучасні підходи до філософії здоров'я, інновації в освіті, проблеми політики та суспільного розвитку, а також виклики, пов'язані з критичним мисленням і логічною культурою XXI століття.

Збірник відображає високий рівень наукових досліджень молодих учених, сприяє розвитку міжвузівської наукової співпраці та формує простір для конструктивного діалогу між представниками різних освітніх і наукових галузей. Матеріали конференції можуть бути корисними для дослідників, викладачів, здобувачів освіти, а також фахівців, що працюють у сфері соціальних, гуманітарних та освітніх наук.

Матеріали подано в авторській редакції. За зміст та достовірність наведених фактів, цитат і даних відповідальність несуть автори.

© ДЗ «ПНПУ імені К. Д. Ушинського», 2025

© Авторів матеріалів, 2025

Семенов Євгеній ПОПУЛІСТСЬКА РИТОРИКА ОБІЦЯНОК: МЕХАНІЗМИ ВПЛИВУ НА СТАБІЛЬНІСТЬ ДЕМОКРАТИЧНИХ ІНСТИТУТІВ.....	282
Бабенко Андрій ЦИФРОВИЙ ЛОБІЗМ ЯК НОВА МОДЕЛЬ ПОЛІТИЧНОГО ВПЛИВУ: ТРАНСФОРМАЦІЯ МЕХАНІЗМІВ УХВАЛЕННЯ РІВНЕНЬ В УМОВАХ ОНЛАЙН-КОМУНІКАЦІЇ.....	284
Квітова Катерина ПРАВОВА КОНЦЕПЦІЯ ПУБЛІЧНОГО ПОРЯДКУ У МІЖНАРОДНОМУ ПРИВАТНОМУ ПРАВІ.....	286
Ковальчук Олександра УКРАЇНА В СИСТЕМІ НОВОЇ АРХІТЕКТУРИ ЄВРОПЕЙСЬКОЇ БЕЗПЕКИ.....	290
Таргоніна Марія ГЕНДЕРНИЙ ВИМІР ФОРМУВАННЯ ТА РЕАЛІЗАЦІЇ МІГРАЦІЙНОЇ ПОЛІТИКИ ЄС.....	293
Буянов Іван ЄВРОПЕЙСЬКА КЛІМАТИЧНА ПОЛІТИКА ТА АДАПТАЦІЯ УКРАЇНИ ДО ЄВРОПЕЙСЬКИХ СТАНДАРТІВ.....	295
Івахненко Анастасія РОЛЬ УКРАЇНИ У ЗМІЦНЕННІ СИСТЕМИ ЗАГАЛЬНОЄВРОПЕЙСЬКОЇ БЕЗПЕКИ.....	298
Казюк Анатолій ЧОРНЕ МОРЕ ЯК ГЕОПОЛІТИЧНИЙ ФРОНТИР: ПРОТИСТОЯННЯ ЗАХОДУ Й СХОДУ У ХХІ СТОЛІТТІ.....	299
Пештерєва Ольга ЦИФРОВА ДЕМОКРАТІЯ ПРОТИ ЦИФРОВОГО АВТОРИТАРИЗМУ: ПОРІВНЯЛЬНИЙ АНАЛІЗ ПОЛІТИЧНИХ МОДЕЛЕЙ.....	301
Тищенко Юрій ЦИФРОВІЗАЦІЯ ЯК ФАКТОР ПОЛІТИЧНОЇ УЧАСТІ.....	304

5. Feldstein S. The Road to Digital Unfreedom / S. Feldstein // *Journal of Democracy*. 2021. Vol. 32, No. 1. URL: <https://www.journalofdemocracy.org/articles/the-road-to-digital-un>
6. Freedom House. *Freedom on the Net 2022: Countering an Authoritarian Overhaul of the Internet* / Freedom House. Washington, D.C. : Freedom House, 2022. URL: <https://freedomhouse.org/report/freedom-net/2022/countering-authoritarian-overhaul-internet>
7. Freedom House. *Freedom on the Net 2021: The Global Drive to Control Big Tech* / Freedom House. Washington, D.C. : Freedom House, 2021. URL: <https://freedomhouse.org/report/freedom-net/2021/global-drive-control-big-tech>.

ТИЩЕНКО ЮРІЙ,

здобувач другого (магістерського) рівня вищої освіти,
спеціальність 052 «Політологія»

навчально-науковий інститут психології та суспільних наук

Науковий керівник: **ПРОНОЗА ІННА**, кандидатка політичних наук,
доцентка кафедри політичних наук і права

*Державний заклад «Південноукраїнський національний педагогічний
університет імені К.Д. Ушинського», м. Одеса, Україна*

ЦИФРОВІЗАЦІЯ ЯК ФАКТОР ПОЛІТИЧНОЇ УЧАСТІ

Політична участь громадян є одним із ключових індикаторів демократичного розвитку, адже відображає рівень залучення суспільства до формування політичних рішень, а також легітимність політичних інститутів. В умовах глобалізації та цифровізації ця категорія набуває нового звучання. Якщо у другій половині XX століття головною ареною політичної участі були вибори, партії та масові рухи, то у XXI столітті провідну роль починають відігравати соціальні медіа, які відкривають для громадян нові інструменти мобілізації, самовираження та впливу на владу. Водночас це породжує виклики, пов'язані з інформаційним перевантаженням, кризою довіри до інституцій та посиленням поляризаційних тенденцій [5].

Класичне визначення політичної участі сформульоване у працях Г. Алмонда та С. Верби, які розглядали її як діяльність громадян, спрямовану на вплив на прийняття політичних рішень, безпосередньо чи опосередковано [4]. Подальший розвиток концепції здійснили С. Верба, Н. Ні та Дж. Кім, котрі виокремили різні моделі участі від голосування до контактів із представниками влади, роботи в партії чи громадській організації [10].

В українській політології Ф. Семенченко та В. Бортніков запропонували розрізняти політичну участь як непрофесійну діяльність громадян і політичне

функціонування як професійну діяльність політиків та державних службовців. Таким чином, участь постає базовим рівнем політичної діяльності, що забезпечує залучення громадян до демократичних процесів [2, 1].

В. Федоренко наголошує на правовому вимірі політичної участі, визначаючи її як гарантовані Конституцією та законами України форми включення громадян до управління державними справами. Такий підхід акцентує увагу на легітимності та інституціоналізації участі [3].

Узагальнюючи, можна стверджувати, що політична участь – це не лише інструмент впливу на владу, але й важливий ресурс соціалізації, формування громадянської культури та розвитку демократичних інститутів.

Одним із найпоширеніших підходів до класифікації політичної участі є типологія Й. Екмана та Е. Амни, які виокремлюють три категорії [7]:

- процедурна (конвенційна) участь - голосування, членство в партіях, участь у виборах і референдумах;
- легальний активізм - участь у демонстраціях, підписання петицій, бойкоти, політичний консюмеризм;
- нелегальний активізм - громадянська непокор, блокування шляхів, саботаж, хактивізм.

Цифровізація суспільства значно розширила цей спектр. Онлайн-петиції, краудфандинг політичних кампаній, «хештег-активізм» стали новими формами колективного вираження інтересів. Хактивізм і кібератаки постають як приклади нелегальної, але дедалі більш поширеної політичної активності. Таким чином, цифрові технології не замінюють класичних форм, а створюють новий вимір участі – мережевий, індивідуалізований і водночас глобалізований.

Ключовим предиктором політичної активності дослідники називають рівень політичної ефективності [6]. Вона має два виміри:

- внутрішня ефективність - віра у власні компетентності й здатність впливати на політичні процеси;
- зовнішня ефективність - переконання, що політична система чутлива до вимог громадян.

Емпіричні дослідження свідчать: чим вищий рівень внутрішньої ефективності, тим більше громадяни схильні до участі в політичних кампаніях та акціях протесту [9]. Натомість низька зовнішня ефективність часто сприяє зверненню до альтернативних форм – цифрових петицій, вуличних протестів, мережевого активізму.

Цифрове середовище посилює цей ефект: соціальні медіа створюють ілюзію прямої взаємодії з владою, але водночас підживлюють недовіру до інституцій, якщо очікування громадян залишаються незадоволеними.

Цифрові трансформації політичної участі супроводжуються низкою амбівалентних наслідків:

1. Інформаційне перевантаження та дезінформація. Розширення джерел інформації призводить до труднощів у відборі достовірних даних. Це посилює ризики маніпуляцій та поляризації [5].

2. Алгоритмізація доступу до інформації. Алгоритми соціальних медіа формують «інформаційні бульбашки», у яких громадяни отримують підтвердження власних поглядів і рідко стикаються з альтернативними позиціями.

3. Персоналізація політики. Соціальні медіа підсилюють роль індивідуальних лідерів та інфлюенсерів, зменшуючи вплив інституційних структур. Це сприяє зростанню популізму та ослабленню партійної ідентичності.

4. Транснаціоналізація протестів. Мережеві платформи дозволяють мобілізувати громадян незалежно від державних кордонів.

5. Нова динаміка довіри. У цифрову добу довіра до інституцій частково замінюється довірою до мережових спільнот, блогерів чи лідерів думок. Це створює альтернативні канали легітимації політичних рішень.

Таким чином, цифровізація змінює не лише інструменти участі, а й саму логіку політичної комунікації.

Політична участь у цифрову добу є складним багаторівневим феноменом, що поєднує традиційні інституційні практики з новими мережевими формами. Вона водночас відкриває нові можливості для громадянської мобілізації й породжує ризики інформаційної маніпуляції та ослаблення демократичних інститутів.

Аналіз сутності та форм політичної участі свідчить, що ключовими детермінантами активності залишаються політична ефективність та довіра. Проте саме цифрове середовище визначає специфіку їхнього впливу: високий рівень внутрішньої ефективності стимулює до участі, а низький рівень зовнішньої ефективності штовхає громадян до альтернативних, часто протестних або цифрових, форм активності.

Подальші дослідження мають зосередитися на емпіричному аналізі взаємозв'язку між алгоритмами соціальних медіа, політичною ефективністю та рівнем громадянської активності в різних країнах. Це дозволить краще зрозуміти перспективи розвитку демократії в умовах глибокої цифровізації суспільства.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Бортніков В. І. Політична участь і демократія: українські реалії. Монографія. Луцьк : РВВ «Вежа» Волин. держ. ун-ту ім. Лесі Українки, 2007. 524 с.
2. Семенченко Ф. Г. Критерії ефективності політичної діяльності. Теорія та практика державного управління і місцевого самоврядування. 2013. № 1. URL: http://el-zbirn-du.at.ua/Sem_s.pdf.

3. Федоренко В. Л. Політичні права та свободи людини і громадянина в Україні: поняття, види, характеристика. Історико-правовий часопис. 2016. № 1 (7). С. 80–86.
4. Almond G., Verba S. The Civic Culture. – Princeton: Princeton University Press, 1963.
5. Bennett W. L., Livingston S. The Disinformation Order. 2018.
6. Craig S., Niemi R., Silver G. Political Efficacy and Trust. 1990.
7. Ekman J., Amnå E. Political Participation and Civic Engagement. 2012.
8. Loader B., Mercea D. (eds.) Social Media and Democracy. Routledge, 2011.
9. Oser J., Hooghe M. Political Efficacy and Participation. European Social Survey, 2012.
10. Verba S., Nie N., Kim J. Participation and Political Equality. Cambridge: Cambridge Univ. Press, 1978.

БАРАНОВ ВЛАДИСЛАВ

здобувач першого (бакалаврського) рівня вищої освіти,
спеціальність 052 «Політологія»

Навчально-науковий інститут психології та суспільних наук
Науковий керівник: **ПРОНОЗА ІННА**, кандидатка політичних наук,
доцентка кафедри політичних наук і права
*Державний заклад «Південноукраїнський національний педагогічний
університет імені К.Д. Ушинського», м. Одеса, Україна*

ВІД ЗАНЕПАДУ ТРАДИЦІЙНИХ ПАРТІЙ ДО ЦИФРОВОЇ ДЕМОКРАТІЇ: ЩО ОЗНАЧАЄ КРИЗА ПРЕДСТАВНИЦТВА

Політичний розвиток України наразі відбувається в умовах масштабних суспільних трансформацій. Ці процеси відбуваються не в вакуумі і вони вписуються у ширшу динаміку, яку вже кілька десятиліть переживають в цілому європейські демократії. В Україні, та в ЄС ми бачмо однакову за своєю суттю тенденцію: класична модель представницької демократії поступово втрачає здатність забезпечувати ефективний зв'язок між громадою і владою.

Першою ознакою цього процесу є падіння довіри до парламентів та політичних партій. У більшості країн Європи довіра до партій стабільно низька, а виборці частіше шукають альтернативи традиційним політичним гравцям. Причин багато, але всі вони по'язані в один комплекс: зростання економічної нерівності, відчуття соціальної несправедливості, поляризовані медіа та суцільна інформаційна перенасиченість, яка ускладнює вироблення адекватного бачення проблем. В Україні ці чинники накладаються на

Наукове видання

Південноукраїнські наукові студії: збірник матеріалів VIII Всеукраїнської конференції здобувачів вищої освіти і молодих учених (Одеса, 17–19 листопада 2025 р.) / ДЗ «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського», кафедра філософських і соціологічних студій та соціокультурних практик; Південно-Українське відділення Соціологічної асоціації України, Нац. ун-т «Одеська політехніка», Нац. ун-т «Чернігівська політехніка», НТУ «Дніпровська політехніка», Міжнародний університет; відп. ред. та укладач: Петінова О. Б. Одеса: ПНПУ імені К. Д. Ушинського, 2025. 336 с.